

Ελλάδα 2021

Το νέο Εθνικό Αναπτυξιακό Πρότυπο

1. Εισαγωγή

Κατά τη δεκαετία που προηγήθηκε της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα αναπτυσσόταν με μέσο ρυθμό σημαντικά υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ. Όμως, εν μέρει σαν απόρροια εσφαλμένης εκτίμησης των επιπτώσεων της ένταξης της χώρας στην ΟΝΕ, η ανάπτυξη αυτή βασιζόταν κυρίως στην επέκταση της ιδιωτικής και της δημόσιας κατανάλωσης και χρηματοδοτήθηκε από δανεισμό του δημόσιου τομέα από το εξωτερικό, οδηγώντας σε σταδιακή αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του χρέους. Ο δανεισμός αυτός επέτρεψε να δοθούν αυξήσεις μισθών υψηλότερες από την αύξηση της παραγωγικότητας. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την έλλειψη προόδου στον τομέα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων είχαν σαν αποτέλεσμα την επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας και τη δημιουργία υψηλών ελλειμμάτων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Με το ξέσπασμα της κρίσης, ο εξωτερικός δανεισμός σταμάτησε, η Ελλάδα αποκόπηκε από τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρειάστηκε την στήριξη των εταίρων της μέσω των Μνημονίων. Μέσα στα τέσσερα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα πέτυχε να αποκαταστήσει τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές οικονομικές ανισορροπίες. Η δημοσιονομική προσαρμογή της Ελλάδας είναι η σημαντικότερη που έχει καταγραφεί ποτέ σε χώρα του ΟΟΣΑ, ενώ παράλληλα υιοθετήθηκε πλήθος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Όμως, το κοινωνικο-οικονομικό κόστος αυτών των προσαρμογών σε όρους μείωσης του ΑΕΠ, αύξησης της ανεργίας και μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών ήταν θεόρατο. Ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες δείχνουν ότι η καθοδική πορεία της Ελληνικής οικονομίας έχει ανακοπεί. Όμως, δημοσιονομική προσαρμογή χωρίς προοπτικές ανάπτυξης οδηγεί σε συνεχιζόμενη λιτότητα – προοπτική που δεν είναι ούτε επιθυμητή ούτε βιώσιμη από οικονομική ή κοινωνική σκοπιά. Επομένως, η επιτυχή ταχύρρυθμη οικονομικής ανάπτυξης με στόχο τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, την αύξηση της απασχόλησης αλλά και την ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους είναι κεφαλαιώδους σημασίας.

2. Στρατηγική

Από τα παραπάνω είναι προφανές ότι το οικονομικό πρότυπο που ακολούθησε η Ελλάδα κατά την περίοδο πριν την κρίση δεν ήταν βιώσιμο. Για να είναι βιώσιμο, το νέο πρότυπο θα πρέπει να στηριχθεί σε σταδιακή μείωση του μεριδίου της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης στο ΑΕΠ (με σταθεροποίηση ή μικρή αύξησή τους σε πραγματικούς όρους), αύξηση των μεριδίων των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων και, βαθμιαία, των καθαρών εξαγωγών – ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι η Ελλάδα ήταν και παραμένει μία σχετικά "κλειστή" οικονομία. Το πρότυπο αυτό, που ουσιαστικά υπονοεί μετατόπιση από την παραγωγή μη εμπορεύσιμων στην παραγωγή εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, θα στηριχθεί στην αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας και θα οδηγήσει σε αύξηση της απασχόλησης. Βασική επιδίωξη είναι η συμμετοχή της χώρας στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας με μεγαλύτερη ένταση ως παραγωγός παρά ως καταναλωτής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Στο πλαίσιο του νέου αναπτυξιακού προτύπου, ο ρόλος του κράτους θα αναμορφωθεί ριζικά και θα είναι κυρίως επιτελικός, ρυθμιστικός και υποστηρικτικός, ενώ στον τομέα της παραγωγής θα περιορισθεί στη παραγωγή κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών άμυνας και ασφάλειας. Για τον επακριβή προσδιορισμό και περιγραφή επιμέρους πτυχών του νέου αναπτυξιακού προτύπου, η κυβέρνηση αξιοποίησε και συνέθεσε σημαντικό αριθμό πρόσφατων και παλαιότερων εμπειρικών μελετών. Τα συμπεράσματα των μελετών αυτών σε σημαντικό βαθμό συμπίπτουν και καταλήγουν σε προτάσεις πολιτικής τόσο «οριζόντιου» όσο και «τομεακού» χαρακτήρα. Πολλές από τις προτεινόμενες πολιτικές έχουν ήδη αρχίσει να υλοποιούνται τα τελευταία χρόνια. Για όλες τις επιμέρους «οριζόντιες» και «τομεακές»

πολιτικές έχουν εκπονηθεί ή εκπονούνται λεπτομερή σχέδια δράσης, τμήματα των οποίων έχουν ήδη αρχίσει να εφαρμόζονται.

3. Οριζόντιες πολιτικές

Θεμελιώδη ρόλο για τη μετάβαση σε μια ανταγωνιστική και κοινωνικά δίκαιη οικονομία καλούνται να διαδραματίσουν οι οριζόντιες πολιτικές και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, κύριοι στόχοι των οποίων είναι η ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και των επενδύσεων, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, η τόνωση της εξωστρέφειας, η παροχή δημόσιων υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και η διασφάλιση της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής της χώρας.

Η Ελληνική Κυβέρνηση έχει ήδη σχεδιάσει και υλοποιεί διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και οριζόντιες πολιτικές με έμφαση:

- **Βελτίωση δημοσιονομικών μεγεθών:** Η προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση είναι συνεχής, συνεπής και αδιάλειπτη. Ουσιαστική συμβολή σε αυτή την πολιτική έχουν όλες οι επιμέρους οριζόντιες και τομεακές πολιτικές.

- **Δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για επενδύσεις και διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας:** Η περαιτέρω υποστήριξη των επενδύσεων και της επιχειρηματικής δραστηριότητας επιτυγχάνεται μέσω της απλοποίησης αδειοδοτικών διαδικασιών, της αντιμετώπισης σύνθετων πτωχευτικών νομοθετικών διατάξεων, της απομάκρυνσης επενδυτικών εμποδίων. Παράλληλα, η μείωση του διοικητικού κόστους των επιχειρήσεων, μέσω του περιορισμού της γραφειοκρατίας, της διαφάνειας, της απλούστευσης του φορολογικού συστήματος και του εξορθολογισμού της φορολογικής διοίκησης, αποτελεί βασική προτεραιότητα. Η προσπάθεια αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη και τα πρώτα αποτελέσματα είναι ήδη ορατά.

- **Περιορισμός αθέμιτου ανταγωνισμού - ενίσχυση ανταγωνιστικότητας:** Το πρόγραμμα απελευθέρωσης των αγορών και εξάλειψης των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που έχει ήδη ξεκινήσει, θα συνεχισθεί και θα ολοκληρωθεί, με προσδοκώμενο αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης.

- **Αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας - Αποκρατικοποιήσεις:** Μετά από μακρά περίοδο στασιμότητας, ο ρυθμός των αποκρατικοποιήσεων έχει αρχίσει να επιταχύνεται, με στόχο τόσο την άντληση εσόδων για τη μείωση του δημοσίου χρέους όσο και, κυρίως, τη βελτίωση των προοπτικών ανάπτυξης και απασχόλησης που ακολουθούν τις ιδιωτικοποιήσεις. Παράλληλα, έχουν υιοθετηθεί νέες μακροπρόθεσμες στρατηγικές για να συνοδεύσουν τις θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις σε βασικούς τομείς, όπως οι μεταφορές και η ενέργεια, πριν την ιδιωτικοποίηση.

- **Διευκόλυνση διεθνούς εμπορίου και εξωστρέφεια:** Αναδιοργανώνονται δομές και ανασχεδιάζονται λειτουργίες κάτω από τον Οργανισμό «Enterprise Greece». Συντονίζονται οι ενέργειες για την οικονομική διπλωματία. Εξορθολογίζονται και ψηφιοποιούνται οι διαδικασίες και οι έλεγχοι των τελωνείων. Οι μεταρρυθμίσεις θα διευρυνθούν ώστε να συμπεριλάβουν την ενοποίησή των εισαγωγών και των προ-τελωνειακών διαδικασιών σε ένα ενιαίο εθνικό σύστημα μιας στάσης (*national single window*). Επιπλέον, εξετάζεται η δυνατότητα δημιουργίας εξειδικευμένων επιχειρήσεων εμπορικής διαμεσολάβησης (*trading companies*), οι οποίες θα συνδράμουν στην εξωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων.

- **Φορολογική πολιτική.** Σε συνθήκες ακραίας οικονομικής κρίσης και ανάγκης εξοικονόμησης πόρων είναι δύσκολη η περικοπή των φορολογικών συντελεστών. Όμως, τα επόμενα χρόνια, καθώς η οικονομία θα ανακάμπτει και τα μέτρα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής θα συνεχίσουν να αποδίδουν καρπούς, θα υλοποιηθεί σταδιακή μείωση των φορολογικών συντελεστών με αναπτυξιακό χαρακτήρα. Κατ' αρχάς θα επιδιωχθεί η μείωση της φορολογίας των επιχειρηματικών κερδών. Κατόπιν, μετά τη μεγάλη περικοπή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης που έχει ήδη υλοποιηθεί, θα εξετασθούν τα περιθώρια περεταίρω περικοπής. Επιπλέον, θα επιδιωχθεί η μείωση της φορολογίας έμμεσων παραγωγικών συντελεστών (π.χ. ενέργεια) στο πλαίσιο της απελευθέρωσης και του εξορθολογισμού των αντιστοίχων αγορών. Τέλος, θα επιδιωχθούν στοχευμένες δράσεις ελάφρυνσης σε ειδικές οικονομικές δραστηριότητες όπως η έρευνα και η

καινοτομία, αλλά και η σταδιακή μείωση των συντελεστών φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων

- **Ευελιξία στην αγορά εργασίας:** Έχει ήδη υιοθετηθεί σειρά πολιτικών για την υποστήριξη της εργασιακής κινητικότητας, την προώθηση ενός αποδοτικού συστήματος καθορισμού μισθών, τη μείωση του μη μισθολογικού κόστους εργασίας, την καταπολέμηση της μη-δηλωμένης εργασίας, την εξάλειψη της φορολογικής και κοινωνικοασφαλιστικής προκατάληψης υπέρ των αυτό-απασχολούμενων και την αντιμετώπιση της έλλειψης προσιτής φροντίδας για τα παιδιά, τους ηλικιωμένους και τα άτομα με ειδικές ανάγκες που θα ευνοήσει την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας. Προσπάθειες για την ενίσχυση αυτών των δράσεων θα συνεχισθούν στο επόμενο διάστημα, με στόχο την προώθηση της ευελιξίας, αλλά και της ασφάλειας (flexicurity) στην αγορά εργασίας. Επιπρόσθετα, ένα μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας στην παρούσα συγκυρία είναι η ύπαρξη σημαντικού αριθμού εργαζομένων υψηλών προσόντων με ανταγωνιστικούς μισθούς, η απασχόληση των οποίων σε τομείς υψηλής εξειδίκευσης έντασης γνώσης μπορεί να έχει σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα για την οικονομία. Αυξάνοντας τις ευκαιρίες απασχόλησης αυτής της ομάδας εργαζομένων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα μέσα από προγράμματα ενίσχυσης της νεανικής επιχειρηματικότητας, αποτρέπεται η διαρροή ανθρωπίνου κεφαλαίου προς το εξωτερικό (brain drain) που μπορεί να έχει ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες μακροχρόνια.

- **Εμφαση στην καινοτομία:** Κομβικό ρόλο στη διαδικασία αλλαγής του αναπτυξιακού προτύπου αποδίδεται στην αναβάθμιση της προσαρμοστικής ικανότητας της οικονομίας στις ευρύτερες τεχνολογικές μεταβολές. Αυτό προϋποθέτει βελτίωση της δυνατότητας της οικονομίας να παράγει, να αποκτά και να χρησιμοποιεί τη γνώση, ούτως ώστε να μπορεί να καινοτομεί. Ήδη αξιολογείται το υφιστάμενο πλαίσιο για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Στόχος είναι το νέο πλαίσιο να στηριχθεί στη θεσμοθέτηση ενός συντονιστή για θέματα καινοτομίας και τεχνολογίας σε κεντρικό επίπεδο, να προωθηθούν «θερμοκοιτίδες» επιχειρήσεων, να στηριχθεί η νεανική επιχειρηματικότητα μέσα από «επιχειρηματικούς αγγέλους».

- **Αναδιοργάνωση της δημόσιας διοίκησης και την βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες:** Η συνεχιζόμενη αναδιοργάνωση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης περιλαμβάνει την υλοποίηση μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής για τη διοίκηση και διαχείριση ανθρωπίνων πόρων, την εισαγωγή της ηλεκτρονικής διοίκησης και των πολιτικών και δράσεων Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών. Σε αυτό το πλαίσιο ενοποιούνται οι λειτουργίες πληροφορικής, προμηθειών και ελέγχου με στόχο τη βέλτιστη δυνατή αποδοτικότητα της Διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό ρόλο θα παίζουν η αξιολόγηση και η λογοδοσία, η παροχή κινήτρων και, στο μέτρο του δυνατού, η σύνδεση αμοιβής με παραγωγικότητα.

- **Επένδυση στο Ανθρώπινο Κεφάλαιο:** Οι μεταρρυθμίσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη παράγουν αποτελέσματα ως προς την εκλογίκευση του συστήματος, αλλά μία μακροπρόθεσμη και φιλόδοξη στρατηγική για την αναβάθμιση και τον περαιτέρω εξορθολογισμό του εκπαιδευτικού συστήματος είναι απαραίτητη. Σημαντική επιδίωξη αποτελεί, επίσης, η μεγαλύτερη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας – τομέας στον οποίο η χώρα μας υστερεί σημαντικά σε σύγκριση με τους Ευρωπαϊκούς εταίρους της και συμβάλει στην υψηλή ανεργία των νέων. Στο πλαίσιο αυτό προγραμματίζεται αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, σε άμεση σύνδεση με τις ανάγκες της αγοράς.

- **Καταπολέμηση της διαφθοράς και ενίσχυση της αξιοπιστίας και της διαφάνειας:** Η Κυβέρνηση προσαρμόζει τη νομοθεσία για να ευθυγραμμίσει το πλαίσιο κατά της διαφθοράς με τα σχετικά διεθνή πρότυπα και έχει καταρτίσει και υλοποιεί μία ολοκληρωμένη στρατηγική κατά της απάτης και της διαφθοράς. Με σειρά παρεμβάσεων, το φορολογικό σύστημα και η διοίκηση εσόδων έχουν καταστεί ορθολογικότερες και λιγότερο επιρρεπείς στη διαφθορά. Οι προτεραιότητες για το άμεσο μέλλον περιλαμβάνουν τη διαφάνεια, την ψηφιοποίηση, την απλοποίηση διαδικασιών και την ανάπτυξη ικανοτήτων.

- **Επιτάχυνση και βελτίωση της απονομής δικαιοσύνης:** Η μεταρρύθμιση για τη βελτίωση της απονομής δικαιοσύνης υλοποιείται με συνέπεια, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και έγκαιρη εφαρμογή των

συμβάσεων, η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, η αύξηση της αποδοτικότητας των δικαστηρίων, ο εξορθολογισμός των διαδικασιών των διοικητικών δικαστηρίων και η ενίσχυση των εξωδικαστικών διαδικασιών. Οι προσπάθειες, που αναμένεται να οδηγήσουν σε επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης και, συνακόλουθα, να έχουν ευεργετικές επιπτώσεις στην επενδυτική δραστηριότητα θα ενταθούν ενώ μελλοντικά εξετάζεται και πρωτοβουλία συνταγματικής αναθεώρησης που μπορεί να δώσει νέα ώθηση στη συγκεκριμένη μεταρρύθμιση.

- **Ενίσχυση κοινωνικής συνοχής:** Κατά τη διάρκεια της πρόσφατης κρίσης, το ποσοστό ανεργίας σκαρφάλωσε σε πρωτοφανή για τη χώρα μας επίπεδα, ενώ ταυτόχρονα φάνηκε δραματικά η έλλειψη ενός αποτελεσματικού δικτύου κοινωνικής προστασίας. Η εμπειρία χωρών που βίωσαν παρόμοια επίπεδα ανεργίας δείχνει ότι θα απαιτηθεί σημαντικό χρονικό διάστημα μέχρι η ανεργία επανέλθει σε φυσιολογικά επίπεδα. Μέχρι να φτάσουμε σε εκείνο το σημείο, θα γίνει συστηματική προσπάθεια για αναπροσανατολισμό των πόρων της κοινωνικής πολιτικής προς τις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού μέσω της εισαγωγής συστήματος Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Ειδική πρόνοια λαμβάνεται για την ομάδα των ανέργων συμπολιτών μας και, ιδιαίτερα, των μακροχρονίως ανέργων. Βασική προτεραιότητα είναι επίσης η υποστήριξη των ανέργων με την επέκταση και την εμπροσθοβαρή χρηματοδότηση πολιτικών κατάρτισης και προσωρινής απασχόλησης προκειμένου να διατηρήσουν επαφή με την αγορά εργασίας. Στο χώρο της υγείας υλοποιείται μία τεράστια διαρθρωτική μεταρρύθμιση που αλλάζει πλήρως τον τρόπο ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μεταφέροντας το βάρος στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας βελτιώνοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους πολίτες και εξορθολογίζοντας τις δημόσιες δαπάνες.

4. Τομεακές πολιτικές

Εμπειρικές μελέτες δείχνουν ότι η Ελλάδα έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα σε διεθνές επίπεδο σε σειρά συγκεκριμένων τομέων οικονομικής δραστηριότητας. Ενδεικτικά, τέτοιοι τομείς είναι ο τουρισμός, η πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, οι ιχθυοκαλλιέργειες, η ενέργεια και το περιβάλλον, η πολιτιστική μας κληρονομιά, τα logistics και οι συνδυασμένες μεταφορές, η τεχνολογία και η εφαρμοσμένη έρευνα και καινοτομία, η φαρμακευτική βιομηχανία, η βιομηχανία μετάλλων και δομικών υλικών και σειρά δραστηριοτήτων που συνδέονται με τη ναυτιλία. Επιπρόσθετα, μεγάλα περιθώρια επέκτασης της παραγωγής υπάρχουν σε τομείς που παράγουν πρωτίστως μη εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες, όπως το λιανικό εμπόριο και οι δραστηριότητες του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Γενικός στόχος είναι όχι μόνο η αύξηση της ποσότητας, αλλά η βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος και του επιπέδου των συνεργειών μεταξύ των παραπάνω τομέων. Ήδη όπως αναφέρθηκε, εκπονήθηκαν ή εκπονούνται μελέτες για συγκεκριμένους τομείς ή υπο-τομείς οικονομικής δραστηριότητας, στις οποίες βασίζεται ή θα βασιστεί η χάραξη συγκεκριμένων πολιτικών. Προφανώς δεν έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα ή τις ίδιες δυνατότητες ανάπτυξης όλοι οι υπο-κλάδοι των προαναφερθέντων κλάδων παραγωγής, ενώ υπάρχουν εκτός αυτών συγκεκριμένοι υπο-τομείς οικονομικής δραστηριότητας όπου η χώρα έχει ή μπορεί να αποκτήσει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Συνοπτικά, το νέο αναπτυξιακό πρότυπο βασίζεται στους ακόλουθους πυλώνες:

- **Τουρισμός:** Ήδη η Ελλάδα έχει ισχυρή παρουσία στη διεθνή τουριστική αγορά. Για την ενίσχυση αυτής της παρουσίας, η Ελλάδα στοχεύει στην προσέλκυση περισσότερων επενδύσεων, εξασφαλίζοντας τις κατάλληλες υποδομές, την καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων πόρων και την ανάδειξη της πολιτιστικής της κληρονομιάς, καθιστώντας πιο αποτελεσματικές τις συνολικές λειτουργίες του κλάδου. Παράλληλα δίνεται έμφαση στη διαφοροποίηση και την ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού της προϊόντος αναπτύσσοντας νέα προϊόντα όπως ο ιατρικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός και η φιλοξενία ηλικιωμένων.
- **Πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων :** Πολλά ελληνικά αγροτικά προϊόντα είναι ευρέως γνωστά για την ποιότητά τους. Υπάρχει μεγάλο περιθώριο για την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας μέσω

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

της αύξησης του ποσοστού μεταποίησης τους και της προώθησής τους στις διεθνείς αγορές, ενώ έμφαση θα δοθεί στην τυποποίηση και τον ποιοτικό έλεγχο.

- **Ενέργεια:** Η Ελληνική κυβέρνηση έχει ξεκινήσει ένα φιλόδοξο στρατηγικό σχέδιο με βάση το οποίο θα πορευθεί τα επόμενα χρόνια για την βελτιστοποίηση του ενεργειακού της μείγματος, τη διαχείριση του ορυκτού πλούτου, την ορθολογική και βιώσιμη αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων, την εξοικονόμηση ενέργειας και την εξωστρέφεια του τομέα ενέργειας με σεβασμό στο περιβάλλον.
- **Διαμετακομιστικό εμπόριο & Συνδυασμένες μεταφορές:** Η γεωγραφική θέση της χώρας την καθιστά ιδεώδη κόμβο διαμετακομιστικού εμπορίου ιδιαίτερα ανάμεσα στην Ασία και την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Αναπτύσσονται ήδη οι κατάλληλες οδικές, λιμενικές και σιδηροδρομικές υποδομές. Προχωρούν οι αποκρατικοποιήσεις λιμανιών και σιδηροδρόμων. Ενώ απλοποιούνται οι διαδικασίες αδειοδότησης αποθηκών, εκσυγχρονίζεται το πλαίσιο για τα εμπορευματικά κέντρα. Τα παραπάνω θα συντελέσουν στην εξασφάλιση υψηλής ποιότητας και άρα ανταγωνιστικότερων υπηρεσιών logistics στην Ελλάδα.
- **Έρευνα, Τεχνολογία & Καινοτομία:** Η επένδυση στην έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία αποτελεί μονόδρομο για την Ελλάδα προκειμένου να αξιοποιήσει το υψηλού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό της και να δημιουργήσει προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η παροχή κινήτρων μέσω στοχευμένων πολιτικών αναμένεται να βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων και να καταστήσει την Ελλάδα περιφερειακό κέντρο ανάπτυξης και καινοτομίας στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου.
- **Βιομηχανία Φαρμάκων:** Οι ελληνικές φαρμακευτικές εταιρείες κατέχουν σημαντική θέση στην παραγωγή γενοσήμων και άλλων σκευασμάτων για δυτικές φαρμακοβιομηχανίες. Η ενίσχυση αυτού του κλάδου και η προώθηση δράσεων έρευνας και ανάπτυξης θα του προσφέρει ιδιαίτερη δυναμική και μεγάλες προοπτικές με αντίστοιχα πλεονεκτήματα για την οικονομία της χώρας.
- **Βιομηχανία:** Ο ορυκτός πλούτος της χώρας και οι μεγάλες βιομηχανίες μετάλλων, οικοδομικών υλικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων προσδοκείται να αποτελέσουν καθοριστικό παράγοντα για το νέο αναπτυξιακό πρότυπο της χώρας. Οι συνέργειες ανάμεσα σε αυτό τον τομέα και τους άλλους, όπως των μεταφορών, της έρευνας, της ενέργειας και, φυσικά, των κατασκευών μπορούν να πολλαπλασιάσουν τα οφέλη για την οικονομία και την ανταγωνιστικότητά του.
- **Ναυτιλία και συναφείς δραστηριότητες:** Η ηγετική θέση της Ελλάδας στην παγκόσμια ναυτιλία θα συνδυαστεί με την ανάπτυξη ενός δραστήριου ναυτιλιακού κέντρου στη χώρα με την παροχή κατάλληλων κινήτρων. Συναφείς δραστηριότητες ανάπτυξης μπορούν να είναι, οι οικονομικές υπηρεσίες, η ασφάλιση, η εκπαίδευση, οι συντηρήσεις οι ναυπηγικές και ναυπηγοεπισκευαστικές δραστηριότητες.
- **Εμπορεύσιμες υπηρεσίες:** Εκμεταλλευόμενη την παρουσία Ελληνικών επιχειρήσεων στις γειτονικές χώρες αλλά και την ύπαρξη εργατικού δυναμικού υψηλής εξειδίκευσης, η χώρα έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει περιφερειακό κέντρο παροχής εξειδικευμένων τεχνικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών για τις χώρες της ευρύτερης περιοχής της βαλκανικής και της ανατολικής Ευρώπης. Παράλληλα, η ανάπτυξη νέων υπηρεσιών όπως το Cloud Computing, Big Data και Business Analytics παρέχουν νέες δυνατότητες τόσο σε ελληνικές εταιρείες όσο και σε πολυεθνικές που θα μπορούσαν να εγκαταστήσουν κέντρα υπηρεσιών τους στην Ελλάδα σε συνδυασμό πάντα με κατάλληλα επιχειρηματικά κίνητρα.

5. Χρηματοδότηση

Για την επίτευξη των υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης που απαιτούνται για την ανάκαμψη της χώρας και τη μείωση της ανεργίας είναι αναγκαία η επίτευξη υψηλού ρυθμού επενδύσεων. Η χρηματοδότηση αυτών των επενδύσεων προϋποθέτει την ύπαρξη

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

σημαντικών αποταμιεύσεων. Όμως, κατά τη διάρκεια της κρίσης το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα απώλεσε μεγάλο μέρος της καταθετικής του βάσης, ενώ οι τράπεζες αποκόπηκαν από τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και προχώρησαν σε μεγάλης έκτασης απομόχλευση. Σαν αποτέλεσμα, η έλλειψη ρευστότητας αποτελεί το μεγαλύτερο εμπόδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας.

Η πρόσφατη ανάκτηση της αξιοπιστίας της Ελληνικής Δημοκρατίας στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, που οδήγησε σε σημαντική αποκλιμάκωση των αποδόσεων των ομολόγων του Ελληνικού δημοσίου αναμένεται να επηρεάσει θετικά την πορεία χρηματοδότησης της οικονομίας αλλά και την πιθανότητα επιστροφής καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα. Ταυτόχρονα οι, ανακεφαλαιοποιημένες πλέον, Ελληνικές τράπεζες αρχίζουν να αποκτούν και πάλι πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, ενώ αυξανόμενος αριθμός μεγάλων Ελληνικών επιχειρήσεων προέβη για πρώτη φορά στην έκδοση εταιρικών ομολόγων. Οι τάσεις αυτές αναμένεται να συνεχισθούν και να ενταθούν στο άμεσο μέλλον, όμως δεν αρκούν για να καλύψουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες της Ελληνικής οικονομίας.

Επομένως, καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια χρηματοδότησης του νέου αναπτυξιακού προτύπου έχει η προσέλκυση ιδιωτικών πόρων, κυρίως από το εξωτερικό. Στις παρούσες συνθήκες, ακόμα μεγαλύτερη σημασία έχει η προσέλκυση ξένων κυρίως άμεσων αλλά και έμμεσων επενδύσεων στη χώρα. Ακόμα και στα χρόνια πριν από την κρίση, η προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων ήταν ιδιαίτερα χαμηλή σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ΕΕ. Οι ξένες άμεσες επενδύσεις είναι ιδιαίτερα επιθυμητές διότι εκτός από μεταφορά κεφαλαίου, δημιουργούν πλήθος άλλων θετικών συνεργιών – γεγονός ιδιαίτερα θετικό, ειδικά στην παρούσα συγκυρία.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η παροχή ρευστότητας προς τις ΜΜΕ, που αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων. Όμως, επιδίωξη της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής είναι η δημιουργία ευκαιριών για την ενδυνάμωση και ανάπτυξη μερίδας των ΜΜΕ ώστε αυτές να εκμεταλλευτούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις οικονομίες κλίμακας και σκοπού και να γίνουν διεθνώς ανταγωνιστικές. Επιπρόσθετα, βασική επιδίωξη είναι η ενίσχυση υφισταμένων και δημιουργία νέων χρηματοδοτικών εργαλείων για τις νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) που δημιουργούνται από νέους Έλληνες επιχειρηματίες τόσο σε τομείς τεχνολογιών αιχμής όσο και σε παραδοσιακούς τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Μέσα για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης των επενδύσεων παρέχονται ήδη από την Ε.Ε. σε διάφορες μορφές, αν και η εμπειρία δείχνει ότι υπάρχει περιθώριο για αποτελεσματικότερη χρήση ή σχεδιασμό των χρηματοδοτικών σχημάτων. Βασικές δράσεις για την επίτευξη υψηλότερης αποτελεσματικότητας περιλαμβάνουν:

- **Κινητοποίηση και απορρόφηση κεφαλαίων** που μπορούν να βοηθήσουν τη ρευστότητα των ΜΜΕ στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 (50% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και 50% από τις τράπεζες), διαθέσιμα για τις ΜΜΕ μέχρι το τέλος του 2015. Ήδη, η χώρα μας έχει σημειώσει σημαντική βελτίωση στην απορρόφηση πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

- **Εμπροσθοβαρής και στοχευμένος σχεδιασμός των χρηματοδοτικών εργαλείων για τη νέα προγραμματική περίοδο.** Σημαντικότατο ρόλο στην χρηματοδότηση των δημοσίων επενδύσεων και ρόλο καταλύτη στη χρηματοδότηση των επενδύσεων γενικότερα και της τεχνικής βοήθειας αναμένεται να παίξουν οι πόροι που θα εισρεύσουν στη χώρα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ στα αμέσως επόμενα χρόνια. Για την περίοδο 2014-2020 ο σχεδιασμός είναι εμπροσθοβαρής ώστε κατά την κρίσιμη αρχική περίοδο να υπάρχουν περισσότεροι διαθέσιμοι χρηματοδοτικοί πόροι. Ο προγραμματισμός αυτός αντικατοπτρίζει τόσο τις οριζόντιες όσο και τις τομεακές πολιτικές που αναφέρονται παραπάνω, λαμβάνοντας υπόψη και την ανάπτυξη της περιφέρειας. Η εργασία για την ολοκλήρωση της Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (*Partnership Agreement*) βρίσκεται σε εξέλιξη, όπου η Ελλάδα και η Επιτροπή θα συμφωνήσουν στις προτεραιότητες και την κατανομή των πόρων που θα αποδοθούν στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020 (19 δις €).

- **Βελτιστοποίηση της εμπλοκής της ΕΙΒ.** Η ΕΙΒ χρηματοδοτεί δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις περίπου 1,5 δις € ετησίως, οι οποίες θα μπορούσαν να παρέχουν μία σημαντική πηγή ρευστότητας για την Ελλάδα,

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Εγγυοδοσίας για τις ελληνικές ΜΜΕ και της πρόσφατης έναρξης της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης του εμπορίου.

Επιπλέον, υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για τη διοχέτευση χρηματοδότησης στην Ελλάδα, συνδυάζοντας διαφορετικούς τύπους χρηματοδότησης (Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά κεφάλαια - ESI funds, δάνεια από τα Ευρωπαϊκά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, εθνικές και διεθνείς αναπτυξιακές τράπεζες και ιδιώτες επενδυτές) για την καλύτερη εκμετάλλευση συνεργειών στην ελληνική οικονομία:

- Ο **Οργανισμός για την Ανάπτυξη** (IfG) που σύντομα θα τεθεί σε λειτουργία, είναι σχεδιασμένος σε τρεις βασικούς άξονες δραστηριοποίησης: δανειοδότηση ΜΜΕ, παροχή ιδίων κεφαλαίων ή συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο ΜΜΕ και δανειοδότηση υποδομών.

6. Επίλογος

Με βάση τα παραπάνω προσδοκούμε ότι σε μία δεκαετία η παραγωγική δομή της Ελλάδας θα έχει αλλάξει ριζικά. Σημαντικοί πόροι θα κατευθύνονται στις επενδύσεις αντί της κατανάλωσης, η απασχόληση θα έχει αυξηθεί ουσιαστικά και μεγάλο μέρος του παραγόμενου προϊόντος θα εξάγεται, ενώ ταυτόχρονα θα υπάρχει σύγκλιση με τις χώρες της ευρωζώνης, η οποία όμως θα στηρίζεται σε υγιείς οικονομικές βάσεις.

Στο παραπάνω πλαίσιο, οι εταίροι της Ελλάδας στην Ευρωζώνη και την ΕΕ μπορούν να συμβάλουν στην επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας και με τους δύο τρόπους που έχουν συζητηθεί στο Eurogroup. Πρώτον, μέσω της συμμετοχής τους στον Οργανισμό για την Ανάπτυξη (IfG). Το IfG έχει τη μορφή του umbrella-fund, θα λειτουργήσει με αμιγώς ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, αρχικά θα επενδύσει τόσο μέσω debt financing όσο και μέσω equity financing σε ΜΜΕ και μέσω debt financing σε έργα υποδομής, είναι ιδιαίτερα ευέλικτο και επιτρέπει τη συμμετοχή και νέων εταίρων μετά την έναρξη δραστηριότητάς του. Δεύτερον, μέσω της παροχής Τεχνικής Βοήθειας. Προφανώς, η Τεχνική Βοήθεια θα παρέχεται μετά από αίτημα της Ελληνικής πλευράς, θα αποσκοπεί στην απόκτηση τεχνογνωσίας υψηλού επιπέδου και οι επιδιώξεις της θα πρέπει να είναι πλήρως εναρμονισμένες με τις πολιτικές του Μνημονίου. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή μεταφορά τεχνογνωσίας μέσω της Τεχνικής Βοήθειας είναι η ενεργός συμμετοχή στελεχών της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης και εγχωρίων εμπειρογνομόνων στις σχετικές διαδικασίες.